СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 189. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 15. серпня, 1925. VOL. XXXIII. No. 189. Jersey City, N. J., Saturday, August 15. 1925. THREE CENTS

Міністер праці послідна надія вуглевого мира.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 13. серпня. — Джан Луис, голова майнерської юнії Де Юнайтид Майн Воркерс, покинув уже Атлентик Сити та поїхав до Філяделфії. Його відїзд уважають за признаку, що представники майнерів не сподіються ніякого нового кроку зі сторони підприємців.

З огляду на те, що дня 25. серпня вертає з Европи секретар праці Дейвис, дехто сподіється, що він буде старатися не допустити до страйку та буде намагатися знова навязати переговори майнерів з підприємцями.

Відізджаючи з Атлентик Сити, Луис виразно заявив, що представники майнерів не будуть переговорювати, поки властителі не уступлять зі свого непримиримого становища.

ГУВЕР РАДИТЬ ПОПРАВИТИ ПРИРОДУ.

ВАШИНГТОН, 13. серпня. — Секретар торговлі Гувер радить американському урядови поправити доплив водопаду Нягару, бо інакше краса сього водопаду буде зруйнована за яких 30 літ.

Після оречення знатоків, які інформували Гувера, ріка вигризає русло в скалі з такою скоростю, що за протяг одного гокоління вона завалить скали, що розділюють русло на дві части. Тоді вода буде йти далі з такою силою, як досі, а може навіть зі ще більшою, але зате краса водопаду пропаде на все. Інжинери кажуть Гуверови, що при помочи невеликих поправок у руслі ріки можна сьому запобігти.

НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР ЗАПОВІДАЄ ПРИСТУПЛЕННЄ НІМЕЧЧИНИ ДО ЛІҐИ НАРОДІВ.

ВІЛІЄМСТАВН, Месечузетс, 13. серпня. — Барон фон Мальцан, німецький амбасадор в Вашинґтоні, виголосив тут перед Політичним Інститутом промову про положеннє Німеччини. В розмові з ґазетярами заявив він, що з висліду лондонської конференції видно, що Німеччина вже в короткім часі приступить до Ліґи Народів. Основою до сього приступлення буде ґарантійний пакт.

„ПОЛЬСЬКА ПОЧТА" В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, 12. серпня. — Один мешканець нюйорської дільниці Бронксу дістав нині почтову картку, надану до нього з одного міста в Вест Верджінії в 1912. році, себто 13 літ тому назад.

БІЙКА З КЛЕНОМ.

РЕДИНҐ, Месечузетс, 12. серпня. — Межи членами організації Ку-Клакс-Клена, зібраними на збори, а товпою їх противників прийшло тут до кількох поважних бійок. По стороні Клена було 700 людий. Аж змобілізована з цілої околиці поліція розборонила бючихся.

СУД ЗАБОРОНЯЄ СТРАЙКОВІ ПИКЕТИ.

НЮ ЙОРК, 12. серпня. — Найвисший суд нюйорського стейту видав нині рішенє, котрим забороняється кравецькій юнії Де Амалґамейтид Кловдинґ Воркерс оф Америка пикетувати робітні кравецького підприємства Інтернешенел Тейлоринґ Ко. Заборону видано на тій основі, що члени робітничої юнії підчас свого пикетовання допускалися насильства над страйколомами.

ПЕРШИЙ ІМІҐРАНТ ВИСІДАЄ ТУТ БЕЗ КОНТРОЛІ.

НЮ ЙОРК, 12. серпня. — На пароході Гомерику, що приїхав сюди нині з англійського порту Савтгемптону, прибув сюди 21-літний англійський іміґрант Алесандер Меккей, котрий висів на беріг без звичайної іміґраційної контролі на тій основі, бо він був уже огляданий і ревідований американськими представниками в Англії. Був він першим пасажиром того рода. На сьому самому пароході було 20 других іміґрантів, які перейшли через звичайну в сих случаях контролю.

НЕБУВАЛА ВИДЕРЖЛИВІСТЬ.

НЮ ЙОРК, 12. серпня. — Один нюйорський шпиталь дістав нині завізванне вислати сейчас амбулянс на ратунок одного зелізничого сторожа, котрому зловило ногу межи два зелізничі вози. Случай стався на підземній зелізниці Гудсонського тунелю. Коли лікар приїхав на місце випадку, показалося, що аби звільнити нещасного сторожа, треба втяти йому частину стопи. Коли лікар повідомив сторожа про своє рішенне, сей преспокійно в світі казав лікареви починати сейчас операцію. Коли лікар різав йому тіло, сторож спокійно курив циґара й розмовляв зі своїми товаришами. Звільненого з обіймів возів відставлено до шпиталю, де йому обтято ногу над котиком, при чому покалічений знова відмовився брати на спання. Мимо упливу крови він певно вийде.

ТОВПА ВБИЛА БОЖЕВІЛЬНОГО МУРИНА.

СКОБІ, Місісіпі, 12 серпня. — На божевільного Мурина Сидні Товнса, що вбив одного білого та тяжко ранив його сестру, напала товпа білих та вбила його вистрілами з револьверів.

ЦІЛА РОДИНА АРЕШТОВАНА.

ДЖЕРЗІ СИТІ, 12. серпня. — Коли один міський полісмен хотів арештувати 18-літного Адама Левінського за те, що він грався мячем на вулиці проти виразної заборони міського уряду, на його ратунок кинулася вся родина арештованого, а то батько, мати й сестра. До того ще товариші Левінського кинулися з недалекого салуну. Полісмен мав повні руки роботи, поки не прийшла резерва, котра завела цілу родину до арешту за спротивлення урядникові.

ЗАСТРАЙКУВАЛИ КОЛО СВЯТИХ.

НЮ ЙОРК, 12. серпня. — Від якого вже тижня ведеться тут страйк робітників, що вирізують святих для католицьких церков. Через страйк сих робітників задержано роботи при кількох церквах. Робітники вийшли на страйк тому, бо підприємці казали їм робити скорше, вживаючи до виробу святих пневматичних машин до вирізування дерева.

ЧОГО ПРИЇЗДИЛИ ДО ПОЛЬЩІ АНҐЛІЙСЬКІ ПАРЛЯМЕНТАРИСТИ?

Делеґація анґлійських парляментаристів, яка приїхала немачебто в гості до Поляків, була цілком звичайною ґрупкою анґлійських промисловців, які докладно вирахували, що карпатські ріки цілої Галичини можуть дати около міліона коней енергії. Сила ця зовсім вистала би для переведення електрифікації цілої Польщі. Є надія, що „парляментаристи" добудуть на це концесії, бо в Польщі нема кому перевести таких плянів у життя.

ЧЕСЬКИЙ УРЯД ПОСЯГАЄ РУКУ ПО МАРІЄНБАД.

ВІДЕНЬ, 12. серпня. — Німці побоюються, що чеськословацький уряд сконфіскує великий готель зі славними лічничими жерелами в Маріенбаді, котрі належуть до одного католицького монастира, котрий знова винаймав сей маєток приватній фірмі. Коли недавно тому вийшов речинець аренди, й монастир зажадав звороту готелю, арендатор відмовився. Пішов процес, і тепер чеський уряд збирається забрати його на державну власність.

СЕНЗАЦІЙНА РОЗПРАВА ЗА ШПІОНАЖУ.

У Варшаві відбулася сензаційна розправа проти російської еміґрантки Марії Тарнавської, яка займалася шпіонажею на користь СРСР. на терені Львова і повіту, Тернополя та Рівного. У цілу шпіонську аферу був замішаний між иншими і високий урядник міністерства внутрішніх справ Максимчук, що концентрував у себе в канцелярії всякі незвичайно важні військові документи та передавав їх до СРСР. Переведена у бюрку Максимчука ревізія незвичайно його обтяжила. В нього найдено такі документи, які згідно зі зізнаннями представників ґенерального штабу, на випадок пересилки до СРСР., унеможливили би були цілковито оборону Польщі перед евентуальним наступом червоної армії. Розправа проти Тарнавської і Максимчука покінчилася засудом Тарнавської на 8 літ тюрми, Максимчука увільнено.

НОВІ ПОКЛАДИ ЗОЛОТА.

На Сибірі, в краю Якутів, надибано такі великі поклади золота, що будуть це найбільше богаті копальні. Золото добувають при першім штиху в землі і то з браку лопати, чим попало: рогами, деревом тощо. Згідно з офіціяльною статистикою добуто в 1924 р. 113 тон золота, то значить до державної скарбниці союзних радянських републик вплинуло около 140 міліонів карбованців. Фактичну добичу рахують на три рази більшу. От, якби Ґрабському приснився такий „цуд".

БРАТНЯ ДОПОМОГА!

Марево голоду виповзло зі своїх камінних нор та простелилося по ґалицькій і волинській волости. Сумом і горем окуталася наша рідна земля. Загроза смерти повисла над українським селом!

Звідки ждати їм помочі та поратунку?

Від братів з над Дніпра — з країни горя і муки за послідних 10 літ прислано 16 ваґонів збіжжа на поміч голодуючим на західних землях! Вони відняли собі послідний кусник хліба та післали його на ратованне своїх братів!

А що зробили ми, американська іміґрація?

Чи цей геройський примір і почуття національного обовязку наших братів не пригадає нам, що і ми сини тогож народу, що і на нас лежить обовязок помочі нашим нещасним братам?

Українські Громадяни!

Не допустім до цего, щоби на наші голови спало проклятте наших загибаючих братів і сестер!

Переведіть негайно збірку в вашій громаді на допомогу голодуючого села, а коли потрібно, скличте народне віче!

По всі інформації звертайтеся негайно до:

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

ІТАЛІЙСЬКИЙ УРЯД ЗАВІСИВ КАТОЛИЦЬКУ ҐАЗЕТУ.

РИМ, 11. серпня. — Італійський уряд сконфіскував послідне число ґазети Джорнале д'Італія, котра помістила лист римського папи до одної французької католицької орґанізації, в котрім папа сказав, що всяка власть повинна давати народови „здорову свободу".

Уряд станув на становищи, що власне таких поглядів придержується опозиція проти фашистського уряду, котрої провідник Орляндо, бувший італійський премієр, власне недавно демонстраційно зрезиґнував зі свого посольства.

ТАЙНИКИ ПІДЗЕМЕЛЛЯ ПІД ЛЬВІВСЬКОЮ ЛАТИНСЬКОЮ КАТЕДРОЮ.

На днях почались у Львові роботи над осушенням рим.-кат. катедри, яка останніми часами почала сильно мокріти. Вохкість підходила очевидно від фундаментів. Консерваційна комісія простудіювала усі пляни катедри і сконстатувала, що під нею є величезні льохи. Матеріяли з катедрального архіву потвердили, що в тих катакомбах хоронено колись латинських церковних достойників: епископів і архиепископів. Довгий час прийшлося шукати за входом до тих підземель. Вкінці вдалося його найти на основі старих плянів. Вхід був замурований. Його розібрано та отворено. До середини підземель увійшла ціла комісія. Першою убікацією була велика саля. Очам видців представився страшний вид. Бо ось вся галя була битком набита людськими черепами та костями. Під одною стіною був до ряду розставлений цілий ряд людських черепів. Зрештою людські кости були порозкидані та поперемішувані з погнилими дошками, а подекуди видно було останки збутнілих церковних риз. З першої салі перейшла комісія до бічних убікацій і там стрінулася з таким самим явищем. Насувається тепер питання, хто, коли і як міг там дібратися та зробити такий порядок? Комісія дала дуже просту відповідь на це питання. Вона заявила, що все це зробила вода, яка деколи заливала ті підземелля катедри до тої міри, що трупи небіщиків, католицьких церковних архипастирів, пливали у воді і наслідком того мусіли розмокнути та зігнити.

БІЙКИ З ПОЛІЦІЄЮ НА ТЛІ СТРАЙКУ БАНКОВИХ КАНЦЕЛІСТІВ.

ПАРИЖ, 11. серпня.— Страйк французьких канцелярійних урядників по банках тревае дальше. На демонстраційних вічах страйкарів приходить правильно до бійки з поліцією. Звичайно кожде юнійне віче кінчиться арештованнем кількох демонстрантів.

Страйк, котрий три тижні тому назад, почався в самому Парижи, обхопив уже Шербурґ, Шальон, Пуатіє, Нім, Невер та Сент Етієн.

ПОЛЬСЬКІ ДІВЧАТА І ЖІНКИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ВІЙНИ.

В Польщі заведено на літні місяці військові вишколи для цивільних мущин, особливо для ґімназійних учнів і студентів университету. В цих школах вчать військові інструктори воєнного діла, як от муштри, орудування ріжного рода зброєю і т. д. Учасники цих курсів ведуть жовнірське, таборове життя. У Східній Галичині такий табор є між иншими в Делятині. Одначе на цім „мирна підготовка" не кінчиться. В Заліщиках заведено такий курс також для молодших і старших женщин. — Польські женщини вчаться стріляти, атакувати, бівакувати, обходитися з ґазовими масками — словом усего новітного ремесла. Вчать рівнож військові інструктори-офіцири. Женщини поділені на компанії. Табор військового вишколу стоїть в звязку з III. відділом ґенерального штабу, від якого отримує весь військовий струмент.

Є вісти, що українські жінки приступають рівнож до власного вишколу і жадають від штабу відступлення зброї та всего потрібного знаряддя.

ЧИ ФРАНЦУЗ МОЖЕ ЖЕНИТИСЯ З НІМКОЮ?

В Парижі устроїли собі літерати бенкет в честь одного з молодих письменників. В бенкеті взяло участь коло 140 людий. Зараз на самім початку повстала між гостями суперечка над питанням, яке поставив один з французьких часописів, а іменно: Чи Француз може женитися з Німкою. З суперечки прийшло до бійки, в часі якої столова посуда і крісла служили за оруже. Аж сильний відділ поліції приверцув спокій.

Німеччина не вдоволена є умовами ґарантійного пакту.

БЕРЛІН, 13. серпня. — Хоча німецький уряд ще не заявився офіціяльно в справі висліду переговорів аліянтських премієрів в Лондоні, мимо того півурядові чутки дають до зрозуміння, що німецький уряд не зовсім удоволений зі сього висліду.

Наперед німецький уряд думає протестувати проти точки договору, на основі котрої аліянтські держави малиби право переходити через німецьку територію, коли Німеччина займати буде невтральне становище в війні. Далі німецькі ґазети висказують невдоволенне з проволоки щодо остаточного підписання ґарантійного договору та жадають від німецького уряду, щоби він зажадав, аби остаточна конференція була скликана сейчас, без непотрібної проволоки.

ТУРЕЦЬКИЙ ГЕРОЙ РОЗВОДИТЬСЯ.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 13. серпня. — Мустафа Кемаль Паша, котрому Турки приписують відбудованнє турецької держави після програної в війні, а котрий за те став першим президентом турецької републики, видав нині розводовий роспорядок, котрим розвівся зі своєю жінкою Латіфою Ганум.

Лятіфа Ганум є провідницею турецького еманципаційного (визвольного) руху, що повстав проти поневолення жінки в магомеданських краях. Їх шлюб півтретя року тому назад був предметом загального зацікавлення, бо се було перше модерне подружа в Туреччині, на якому жінка не засланяла свого лиця перед гістьми.

Видавати роспорядки про розвід Турків належало колись до турецького султана, яко до голови турецького віроісповідання. Коли Туреччина перемінилася з монархії на републику, се право перейшло на президента турецької держави. Роспорядок Кемаля Паші про себе не каже, яка причина розводу; ходять лишень чутки, що його жінка хотіла над ним панувати.

ПОДАЮТЬ ЧИСЛО СИРІЙСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ НА 20,000.

ЄРУСАЛИМ, 13. серпня. — Французькі війска, які потерпіли були страшний розгром на початку повстання сирійського племени Друзів, мстяться тепер на повстанцях нищенням їх осель. Досі знищено 120 сіл. Число повстанців під оружем має виносити 20,000.

ФРАНЦІЯ ЩЕ РАЗ ПРОБУЄ ЗБЛИЖИТИСЯ ДО МАРОКАНЦІВ.

ПАРИЖ, 13. серпня. — Франція знова висилає французького парляментарного посла Мальві, котрий вже провадив раз переговори з повстанцями в Мароко, на нові переговори з Францією й Еспанією.

Франція думає, що послови вдасться захитати деяких новних союзників Абд-ель-Кріма, повстанського провідника.

Американські авіятори, що поїхали битися з французьким військом проти мароканських повстанців, утворили спеціяльний американський летничий відділ.

ХОЧУТЬ ЗЛУЧИТИ ВЕНЕЦІЮ ЗІ СУХОПУТТЄМ.

ВЕНЕЦІЯ, Італія, 13. серпня. — Італійський уряд на спілку з міським урядом міста Венеції задумує виставити бруковану дорогу для автомобілів, яка лучилаби місто Венецію зі сушею.

Як відомо, Венеція побудована на малих островцях на Адрійськім Морю. Досі вона не мала сухопутного получення, її вулиці се майже виключно канали, якими їздиться на човнах.

ДОБУВАЮТЬ ЗАТОПЛЕНІ ВОЄННІ КОРАБЛІ.

ЛОНДОН, 13. серпня. — Одна анґлійська фірма добула вже 17-ий німецький воєнний корабель, що був затоплений Німцями коло Скапа Флов в січни 1919. року.

Сі кораблі Німеччина мала віддати аліянтам, але німецькі моряки подіравили їх і затопили. Тепер Анґлійці добувають їх з морського дня при помочи приладів, придуманих самими Німцями для добування з морського дна затоплених субмарин.

ФРАНЦУЗЬКІ ВТРАТИ В СИРІЇ.

ПАРИЖ, 12. серпня. — Військова команда обчисляє, що в битвах з повставшими в Сирії Арабами згинуло вже 631 французьких жовнірів. Французька команда в спеціяльним комунікаті пояснює причини сих втрат.

НІМЕЧЧИНА УХВАЛЮЄ ВИСОКУ ТАРИФУ.

БЕРЛІН, 12. серпня. — Німецький федеральний парлямент ухвалив піднести тарифу на всі привожувані зі заграниці вироби, а головно на всі средства поживи. Американці висказують надію, що мимо сього з Америки буде йти велика маса товару.

ЗНОВА СТРІЛЯЮТЬ ДО СТРАЙКАРІВ В КИТАЮ.

ТІЕНСІН, 12. серпня. — Китайська сторожа стріляла до страйкарів і вбила й ранила богато осіб. Арештовано коло три сотки учасників великої демонстрації страйкуючих, звернені проти Японців.

ОБІХАВ ЕВРОПУ ЗА ТРИ ДНІ.

ПАРИЖ, 12. серпня. — Сюди приїхали нині два французькі летуни, капітан Арашарт і Карпі, котрі за три дні обїхали столиці Европи. Поснідали вони в понеділок в Парижи, обідали в Білгороді, а вечеряли в Царгороді. У вівторок снідали в Царгороді, обідали в Москві. В середу снідали в Москві, обідали в Копенгазі, а вечеряли знова в Парижи.

НІМЕЧЧИНА БУДЕ ЖАДАТИ ВІД АМЕРИКИ ЗВОРОТУ МАЄТКІВ.

БЕРЛІН, 12. серпня. — Німецький уряд припоручив свому представникови в Америці зажадати від Злучених Держав звороту маєтків, сконфіскованих у час війни. Вартість сих маєтків подають на 300 міліонів долярів. Німецький амбасадор у зробив у тій справі перші кроки в Вашинґтоні.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays,
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПО ДОРОЗІ ДО ОБЄДНАННЯ ПАРТІЙ ПІД ПОЛЬСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ

Як доносила Свобода за старокраєвими ґазетами, у Львові відбулися дня 12. липня сього року наради представників української народної трудової партії, української партії національної роботи, національної ґрупи української парляментарної репрезентації та представників українських орґанізацій на Волині, Поліссю, Холмщині й Підляшу. Сі наради прийшли до однакового розуміння теперішного положення українського народа, виробивши для себе спільну програму дальшої роботи та зорґанізували для вислову сеї роботи спільну орґанізацію, яка назвалася Українським Національно-Демократичним Обєднанием (в скороченню У. Н. Д. О.).

Перші вістки про сю акцію були дуже скупі, бо польська прокураторія сейчас поспішилася сконфіскувати відозву Обєднання, в котрій були зясовані українському громадянству основи, програма праці та орґанізації сього Обєднання. Завдяки інтерпеляції в польскім соймі, внесеній Українським Клюбом, дбайливість польської прокураторії за польську імперію зійшла на ніщо, бо українське громадянство довідалося з інтерпеляції все, що воно мало довідатися з відозви Обєднання.

Як видно зі заяви, основою повстання нової орґанізації було переконанне, що польський уряд переслідує весь український народ, пляново й послідовно зміряючи до знищення його духово й морально, матеріяльно й фізично. На тлі сього переконання виросла думка, що проти одноцільного фронту польського громадянства й польського уряду треба виставити одноцільний фронт український. Ся думка назріла до акції тепер, коли польський уряд почав робити деморалізуючі спроби серед Українців, а рівночасно збільшувати польський напір на наш народ дорогою порозуміння з угодовою жидівською буржуазією.

Проти польських посягань на українські землі Українське Національне Демократичне Обєднанне заявиляє виразно, що всякий народ повинен мати право правити необмежено своєю національною територією та що „ГАЛИЧИНА З ЛЕМКІВЩИНОЮ, ВОЛИНЬ З ПОЛІССЯМ І ХОЛМЩИНА З ПОДЛЯШАМ МАЮТЬ ВІДВІЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХАРАКТЕР, ЩО СЕ ІСТОРИЧНА Й СУЧАСНА НЕПОДІЛЬНА ВЛАСНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ЩО ЗГІДНО З ПРИНЦІПОМ ПРО САМОВИЗНАЧЕННЯ НАРОДІВ І НЕПЕРЕДАВНЕНИМИ, А НАВПАКИ ВІДНОВЛЕНИМИ ЗМАГАННЯМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ЦІ ЗЕМЛІ Є ВПОВНІ УПРАВНЕНІ ЗДІЙСНИТИ ПРИРОДНЕ ПРАВО".

Українське Національно-Демократичне Обєднанне зобовязується бороти за се право українського народа яко нації.

„В БОРОТЬБІ ЗА НАЙВИСШЕ ПРАВО НАЦІЇ УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНЕ ОБЄДНАННЄ СПИРАТИ-МЕТЬСЯ НА ВСЕ СВІДОМЕ ГРОМАДЯНСТВО ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ І, ВИХОДЯЧИ З ПРИНЦИПУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТИ — НА ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДІ. ДЛЯ ЗДІЙСНЕНЯ ОСНОВНОЇ МЕТИ УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНЕ ОБЄДНАННЄ ЄДНАТИ-МЕТЬСЯ З АНАЛЬОГІЧНИМИ ОРҐАНІЗАЦІЯМИ ИНШИХ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ І ШУКАТИ-МЕ ДОПОМОГИ У ТИХ ДЕРЖАВНИХ НАЦІЙ ТА ЇХ НАЦІОНАЛЬНИХ І МІЖНАРОДНІХ ОРҐАНІЗАЦІЯХ, ЩО СВОЮ МІЖНАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІТИКУ БАЗУЮТЬ НА ПРИНЦІПІ ПРАВА НАЦІЇ."

Такі основні принципи обєднали для спільної акції українсько-народну трудову партію, українську партію національної роботи та національні ґрупи української парляментарної репрезентації з їх однодумцями на Волині, Поліссю, Холмщині й Підляшу. Як можна ждати з такого складу, Обєднанне стануло на становищи проти-большевицькім та проти-соціялістичнім (хоча признало засаду безплатного поворону дідичівських земель селянам).

Як видно з сього, Українське Національно-Демократичне Обєднанне не обєднало всіх українських партій під польською окупацією. Поза ним осталися ще ґрупи виразно соціялістичні та комуністичні. Не обнимає теж програма нової орґанізації революційної боротьби (сього явно не могло заявити ніяке зібрання, що подало імена своїх учасників). Та щодо сього Українське Національно-Демократичне Обєднанне виразно заявляє, кого воно обєднує, а кого воно не обєднує. Се воно виразно заявляє й своєю назвою.

При всіх своїх обмеженнях, Українське-Національно-Демократичне Обєднанне треба признати незвичайно корисною появою в життю українського народа під польською кормиґою. Українська іміґрація, а певно й старий край, з отчаєм дивилися на те, як в горячу пору ворожого наступу гризлися зі собою не лишень поодинокі українські партії, але навіть поодинокі ґрупи тої самої партії, а то й гуртки тої самої ґрупи. Страшне видовище братньої гризні деморалізувало й старий край і іміґрацію. З тої причини треба признати велику вагу події обєднання хоча не всіх, то що найменче кількох зближених партій і ґруп до спільної акції. Певна річ, що ніяке частинне зближенне не може обняти повноти національної боротьби, але й певна річ також, що й таке обєднанне, коли воно покладе конець зайвій а шкідливій сварці межи самими обєднаними партіями й ґрупами, причиниться немало до підnесення морі серед української суспільности, до скріплення [illegible]

УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ КНИГОЗНАВСТВА В КИЇВІ

З 1. X. 1924 — 1. IV. 1925 р. р.

Після переїзду, в літку 1924 р., до нового приміщення та улаштування його, з початку 1924/25 року почала розгортатися робота Інституту. Але обмежені кошти, що відпускаються на наукові потреби Інстатуту, та великий склад його робітників, частина котрих весь час одривається справами канцелярійно-технічного характеру, не дають Інститутови можливости як слід поставити роботу всебічного вивчення книги та пропаґанди бібліольоґічних ідей серед широких кол працюючих верств України. І тому в цьому році не пощастило відкрити курсів по книгознавству та виконати роботи, що передбачалися пляном Інституту (бібліотечний перепис, реґулярне видання часопису і т. д.).

Крім звичайної біжучої роботи: поповнення збірок Інституту, листування з установами та кореспондентами, індексація витворів київського друку, слідкування за надсилкою київськими друкарнями обовязкових примірників, головна робота Інституту за відчитне півріччя полягала в 1) орґанізації ювилею українського друкарства, 2) підготовці наукових матеріялів для „Трудів" Інститута та „Бібліольоґічних Вістей" і 3) друкованні цих матеріялів.

Ювилей.

Прилюдне засідання УНІК-у присвячене ювілеєві українського друкарства відбулося 29 березня. Програм засідання складався з вступного слова директора УНІК-у Ю. О. Меженка та трьох докладів: В. О. Романовського — „Іван Федорович, перший друкар." С. І. Маслова — „Друкарство на Україні XVI—XVIII" та М. О. Макаренко „Орнаментація української книги XVI—VIII ст." Останній доклад ілюструвався численими діяпозитивами, спеціяльно зробленими до цього ювилею.

Виставка присвячена тому-ж ювилеєві, було одкрита з 30-го березня до 9 квітня включно з 11 до 5 год., а останні чотири дні — до 7 год. що дня. (Про виставку див. в тексті).

При ласкавій допомозі Держвидава України та 7-ої друкарні „Київ-Друку," Інститутові пощастило видати: спеціяльний складений проф. С. І. Масловим катальоґ виставки, котрий і незалежно від виставки має не мале значіння для наукових дослідників старої української книги і заміняє до деякої міри спільний катальоґ київських книгосховищ; запрошення на виставку та засідання і виставочний плакат, зроблений ксилоґрафічним способом ритивником О. Усачовим. Виставка була улаштована в приміщенні Інституту силами його спів робітників. Тут, вперше у Києві були наочно виявлені витвори старого українського друкарства. Підчас виставки давались пояснення С. І. Масловим, М. О. Макаренком, М. П. Поповим, В. І. Барвінком та штатними співробітниками УНІК-а. Пояснення мали характер окремих лекцій з галузі історії друкарства та орнаментації книжки. Виставка, не зважаючи на її спеціяльний характер, викликала зацікавлення київського громадянства, переважно робітників друкарень, наукових робітників книжки і мистецтва. У місцевій пресі були надруковані замітки про виставку та прилюдне урочисте ювилейне засідання, а в ілюстрованих часописах уміщені фотоґрафічні знимки. Кількість одвідувачів була коло 1500 осіб.

Видавництво.

Як і у минулому році у відчитному півріччі Інститут зава- [illegible] чу справу. Робота Інституту в цьому відношенні йшла в трьох напрямках: видання часопису УНІК-а „Бібліологичні Вісти," „Трудів" Інституту та „Науково-популярної бібліотеки по книгознавству."

1. „Бібліологичні Вісти". Відсутність власних коштів на видавництво не дає змоги реґулярно видавати цей часопис, який не лише на Україні, але і на цілому сході Европи є єдиним часописом присвяченим історії книги та теоретичним питанням книгознавства. У минулому році Інститут спромігся видати лише одно (1—3) число „Б. В." У цьому-ж році в звязку з асиґнуванням на його видання 1.000 карб. він сподіється видати не менше 3—4 книжок. У відчитне півріччя друкується перше число за 1925 рік розміром 8 друк. аркушів.

2. „Труди" Інституту. Інститутом виготовлено та коштом ДВУ почались друкувати перші чотири томи трудів.

1-ий том: „Українська книга XVI—XVIII ст. 18 аркушів з 120 ілюстраціями.

2-ий том: „Українська книга XIX і XXст." до останніх часів — 14 арк. з 80 ілюстр. Обидва томи обєднують праці 20 авторів, (Див. текст).

3 і 4 томи „Трудів" це систематична бібліоґрафія витворів друку за перші роки революції, що знаходяться в звязку з загальною роботою УНІК-а — складання всеукраїнського бібліоґрафічного репертуара. Кожний том 15 аркушів, всього 30 арк.

„Науково-популярна бібліотека по книгознавству," складається з 11 брошур, розміром по 2—3 арк., всього 32 арк. друк. (Див. текст).

Всі ці брошури складені в формі популярних лекцій, ілюстровані і можуть бути використані як лекції по селянських будинках, клюбах, бібліотеках.

До видавничої-ж діяльности Інституту відноситься також надрукування „Катальоґу Ювилейної Виставки Українського Друкарства" розміром в 3 друк. аркуші, та виставочного плаката.

Крім того, в сучасний мент, Інститут підготовляє до друку пятий та шостий томи своїх „Трудів", що мають складатися з двох бібліоґрафічних праць: а) „Бібліоґрафія українського театру та драми" під ред. Юра Меженка і О. Кісіля, розміром в 25 друк. арк. та б) „Бібліоґрафія української періодіки" В. Ігнатієнко, розміром в 12 друк. арк. Обидва томи мають друкуватися у цьому році. Також у цьому році Інститут має розпочати друком справочний підручник для друкарів та видавців „Книга та її техніка" розміром 20 друк. аркушів з ілюстраціями.

У наступному році Інститут думає видати, (див. в тексті) крім чергових чисел „Бібліологичних Вістей," справочну книгу для бібліотекарів типу німецьких бібліотечних щорічників та надрукувати результати бібліотечного перепису, переведення якого Інститут думає поставити в плян своїх робіт на наступний відчитний рік.

Науковий звязок.

Як і в минулому році Інститут продовжував підтримувати постійний науковий звязок з бібліотечними колами та периферії У. С. Р. Р., в республіках С. Р. С. Р. та за кордоном. Це давало можливість Інститутові бути в курсі бібліологичних інтересів окремих місцевостів та країн, використовувати цей матеріял для свого часопису, а також налагоджувати постійне одержування літератури українською мово-ю, що виходить по всій землі [illegible]

Участь в нарадах.

З метою підтримання тих же наукових звязків Інститут брав участь у двох зїздах, що відбулися в грудні 1924 року в Москві: Першому Бібліоґрафичному та Конференції Наукових Бібліотек С. Р. С. Р.

Крім того, Директор Інституту Юр. Меженко брав участь у першому поширеному пленумі Укрголовнауки.

Користування матеріялами.

Протягом відчитного півріччя матеріялами Інституту користувалося 63 особи 312 разів. Крім того, Інститут мав велику кількість словесних консультацій, встановити число яких абсолютно неможливо. Консультації давалась з ріжних галузів книгознавства представникам установ та окремим робітникам книги.

Індексація.

За минуле півріччя продовжували індексація витворів київського друку, в інтересах уніфікація бібліоґрафічно-бібліотечної роботи і економії сил бібліотечних працьовників. Всього проставлено було 473 індексів.

Розміри роботи в цифрах:

Канцелярія:

Вступних	1326
Виступних	817

Бібліотека Інституту:

За відчитне півріччя поступило матеріялів:

1. Книжок:

а) надрукованих в УСРР.	1157	прим.
б) надрук. закордоном	1254	" (!)
в) україніка	30	„
г) книгознавства	291	„
Разом	2732	прим.

2. Періодіка.

а) журналів надрукованих в УСРР	1330	прим.
надрукованих закордон.	591	„
з книгознавства	451	„
Разом	2372	прим.
б) ґазет: надрук. в УСРР	7868	прим.
надруков. закордоном	2028	„
Разом	9896	прим.

3. Прокл.-афішн. матеріялів.

друкованих в УСРР	1968	прим.
друкованих закордоном	805	„
видані до революції	45	„
Разом	2818	прим.

Всі ці матеріяли упорядковані і більшість списана в картотеку Інституту. Крім того, бібліотекою складались матеріяли 1917 і 1923 року і для поповнення бібліоґрафії 1917 року переглядались київські книгосховища.

Перспектива наступного року.

Крім продовження своїх бібліоґрафічних робот, складання бібліоґрафії перших років революції, що є частиною майбутнього всеукраїнського бібліоґрафічного репертуара, дальшого видання часопису „Б. В." та праць Інституту, Інститут думає поставити черговим питанням орґанізацію постійних курсів по книгознавству для підготовки освічених робітників книги з ріжних галузів бібліольоґії та удосконалення знання працьовників книжкових закладів. В Р. С. Ф. С. Р. давно вже істнують в Ленінграді та Москві, а останні роки і по деяких инших місцях (Ростові н/Д., Краснодарі і т. д.) постійні курси по книгознавству і навіть книжний технікум.

В У. С. Р. Р. до цього часу постійних належним способом орґанізованих курсів не було і ще нема. Лише спорадично по ріжних містах орґанізуються короткотермінові курси, але-ж звичайно задовольнити потреби в серіозних науково-поставлених постійних курсах вони не можуть.

Другим черговим завданням Інститут вважає необхідним орґанізацію музея книги, по зразку великих музеїв книги в [illegible] т. д., в якому булиб представлені всі етапи розвитку української книги з початку друкарства і до останніх днів.

І, накінець, Інститут знову думає перевести питання про переведення на Україні бібліотечного перепису, питання, що давно стоїть на черзі дня бібліольоґічного життя.

ОСИП МАКОВЕЙ.

ДУМКА.

Мені здається, я не жив,
А тільки все збірався жити,
Чогось шукав, за чимсь тужив,
Бажав комусь ввесь вік служити...
Аж ось і молодість минула,
Не живши, втомлена заснула.
І прийде день, як та слота,
Я довгу панахиду правлю:
Прощайте, молоді літа,
Не гуджу я вас і не славлю,
З могили вже вас не добуду,
Уже я молодим не буду.
І в тім жалю мов бачу я:
Не мертва молодість, лиш сонна, —
Не в пору ще журба моя,
Не в пору пісня похоронна:
Ще поживем! Давайте жити,
Чогось шукать, за чимсь тужити!

КАТАСТРОФА У ВСЕСВІТІ.

В останніх часах ми вже привикли до катастроф, зжилися з ними так, що вони не роблять вже на нас дуже сильного вражіння. Чи не кожне число часопису приносить тепер вістки про страшні урагани, цикльони, землетруси — те все для нас тепер звичайна річ, навіть коли потягає за собою тисячі жертв. Але катастрофа у всесвіті все таки для нас явище рідке і майже не знане.

Перед кількома днями запримітили астрономи появу нової звізди на небі. Ще перед кількома днями її не було, це всі певно знають. А тепер блищить, сіяє як богато других її посестр. Звідкиж вона взялася?

Кажуть вчені, що поява нової звізди є наслідком катастрофи у всесвіті. Там, де тепер мигає золотисто-червоним світлом нова зірка, там відбулася страшна катастрофа, щось в в роді зудару двох швидких поїздів, що наїхали на себе. Було собі якесь велике, може богато тисяч разів більше від нашого, сонця, але вигасле, таке, що вже не світило. От воно у своїй мандрівці налетіло на цілу хмару горіючих метеорів, запалилося від них і в той мент блиснуло ясною зіркою знову. Дуже можливо, що довкола сонця була ціла верства ґазів, які запалилися від горючих метеорів і бухнули ясним полумям.

Де це все відбулося, в якій віддалі від нашої землі, покищо не відомо, бо вчені не вспіли ще обчислити.

Таке явище хоч рідке, не є зовсім нове. Дня 21. лютого 1901 року появилася також така нова звізда. Зразу світила вона дуже ясно, потім слабше, а сьогодня вона ледви замітна. Вчені догадувалися вже тоді, що там теж відбулася подібна катастрофа. Вони обчислили, що то сталося тисячу шістьсот біліонів кільометрів від землі, то значить одинайцять міліонів дальше як віддалене наше сонце від землі. Світло, хоч як швидко воно пробігає простір (робить 300.000 кільометрів в одній секунді), потребує 170 років, щоб перебути ту віддаль. Значить, що коли зірка заблисла для наших очий на землі 21 лютня 1901 року, то вона в дійсности запалилася ще перед 170 роками, отже 1731 року.

Колиж відбулася катастрофа, якої світло побачили вчені перед кількома днями? Поки що ще не відомо, але певно можна сказати, що перед десятками, а може навіть сотками років. Хто зна, чи вона не заблисла у перше тоді, коли через Україну проходили війска шведського короля Карла XII. або може ще коли Богдан Хмельницький вів визвольну війну.

З ОБЄДНАННЯ.

(Виказ жертв, які вплинули до Обєднання за місяць липень, 1925).

1. **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Український Народний Союз, на реміснячі бурси в старому краю ..$1,000.00

2. **Пеорія, Ілл.** Тов. Укр. Робітників, переслав В. Бігун (Народний податок) 7.00
(Зложили: В. Бігун, Анна Бігун, Анна Кущ, М. Нагач, Р. Онищук, Л. Паянчковський, П. Паянчковський по $1).

3. **Сиракюз, Н. Й.** Укр. Січ, від. 282 У. Н. С., пер. П. Парибус 18.25
(Нар. податок зложили: Д. Кончук, М. Млімон, Г. Бездісь по $1.50; С. Баба, В. Каній по $1.25; А. Яворський, Г. Федорчук по $1; О. Кирик, М. Кашубінський, П. Парибус, С. Старовушний по 75 ц. Д. Порцелянюк, Д. Матвійчук, К. Рибак, І. Клим, М. Дембіцький, А. Миколів, І. Микулич, К. Рибак, Н. Безкоровайний по 50 ц.; В. Лаба, І. Каній, Т. Пиндус, С. Вульчин, В. Лаба, С. Косцюк, Т. Пиндус, О. Шкляренко, М. Дембіцький по 25 цнт.).

4. **Йонкерс, Н. Й.** Переслав А. Серафим (на памятник Д. Вітовському) 10.00
(Зложили: Н. Турчин, М. Брубяк по $1; Розаля Поточак, І. Спяк, Марія Височанська, Я. Маковичук по 50 ц.; С. Скробала, Я. Вонділяк, В. Гузій, А. Серафин, А. Шашкевич, І. Фецко, М. Дрозд, С. Дешна, Ю. Федорко, І. Югас, Н. Сталени, Анна Петришин, П. Масловський, А. Теличка, І. Скробала, А. Дзямба, Т. Бибель, Т. Пилипишин, П. Височанський, Г. Сакала, М. Фельків, Т. Челяк, М. Васічко, С. Кардаш по 25 ц.).

5. **Солджер, Па.** Сестр. св. Родини, пересл. І. Шпак 5.00

6. **Ню Йорк, Н. Й.** Січ ім. Богд. Хмельницького, пересл. М. Близняк 130.00
($120 на голодуючих, $10 на Укр. Нар. Дім в Холмі).

7. **Клівленд, О.** Бр. св. Василія Вел., від. У. Н. С., переслав на голодуючих, збірка (виказ проголошено) 35.75

8. **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Панна Йосифа Лесній на Рідну школу..10.00

9. **Мілвокі, Віс.** Збірка на голодуючих, пер. Д. Борис..........10.50

10. **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Тов. Свобода, від. 25 У. Н. С., переслав С. Ядловський 20.50
(Народ. под. зложили: С. Ядловський $5, О. Ревюк, О. Стеткевич по $2.50, І. Ардан, о. В. Гривнак, А. Грановський, В. Лотоцький, І. Єдлінський, І. Каштанюк, О. Логин по $1.50).

11. **Гемтремк, Міш.** Комітет Обєднання, збірка, переслали на голодуючих $100, на студентів $50: І. Заблоцький, гол.; М. Стахів, писар; І. Шеремета, касієр 150.00

12. **Спрінг Валлей, Н. Й.** Народ. податок, переслав К. Ільків 3.50
(Зложили: А. Кашинський, І. Порубалюк по 50 ц.; І. Бреба, І. Ільків, К. Роговський, М. Терпеливець, Н. Гагадайк, Д. Гнилишин, І. Кріль, Пайза Мирдак, І. Сивенький, С. Москаль по 25 ц.).

13. **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. С. на будову Нар. Дому в Холмі, переслав В. Гіль (виказ прог.).....21.50

14. **Боффало, Н. Й.** Д. Березюк, збірка на інвалідів 20.85

15. **Мінneаполис, Мінн.** В. Яковчук 10.00

16. **Маганой Плейн, Па.** Теодор Гевчук 1.80

17. **Шікаго, Ілл.** Збірка від Січ. Сотні в Пулман, пер. П. Шемердяк 4.50

18. **Ню Йорк, Н. Й.** Укр. Інф. Бюро, пер. В. Загаевич на будову Укр. Нар. Дому в Холмі 5.00

19. **Геркімер, Н. Й.** Від Спів.-Драматичного Кружка, пер. Р. Дмитрів 30.00
(Призначено $20 на голодуючих, $10 на Рідну Школу).

20. **Де Мойнс, Айова.** А. Мельник, на голодуючих 5.00

21. **Елмайра Гайтс, Н. Й.** Збірка з церкви св. О. Николая на голодуючих, пер. о. М. Данилович 31.35

22. **Істон, Па.** Збірка з віча на голодуючих, пер. О. Терлецький (виказ проголошено) 40.00

23. **Вудлавн, Па.** Збірка і дохід з пікніку парохії св. Ап. Петра і Павла на голодуючих в старому краю, пер. о. І. Ортинський 80.00

24. **Бруклин, Н. Й.** Збірка на парохіяльному пікніку на голодуючих, пер. о. [illegible] 15.00

25. **Ансонія, Конн.** Збірка на голодуючих з концерту, пер. Анна Мерещак (виказ прогол.) 16.50

26. **Бровтон, Па.** Д. Дубрівний на голодуючих 3.00

27. **Гартфорд, Конн.** Нар. под. від місцевого Обєднання, пер. Петро Дропяк 12.25
(Зложили: М. Харнат $1; Д. Каганюк, Х. Каганюк, Е. Данилів, Е. Муравська, А. Говорун по 50 ц.; М. Корінь, Й. Олендер, С. Шаркевич, В. Мовчук, М. Хорнат, М. Бребус, Й. Дерих, Д. Гринчук, М. Дерих, С. Богуцький, Й. Медвідь, В. Мочук, Л. Апанович, С. Вакальчук, А. Сташко по 25 ц.; дрібні датки $4.50).

28. **Сейр, Па.** Збірка на голодуючих в церкві Вознесенській, переслав о. М. Данилович (виказ проголошено) 16.00

29. **Сиракюз, Н. Й.** Зі збірки на весілю пп. А. і Т. Пахоляк на голодуючих, переслав о. Л. Левицький (виказ проголошено) 13.50

30. **Росфорд, О.** Бр. св. Михаїла нар. под., пер. О. Невойда....... 1.25
(Зложили: о. Ю. Крупа 50 ц.; І. Кушнір, М. Колистинський, О. Невойда по 25 ц.)

31. **Трентон, Н. Дж.** Від Комітету Допомоги Голодуючим, збірка, переслав Іван Морозко, кас. (виказ проголошено) 40.00

32. **Пеорія, Ілл.** Тов. Укр. Робітників, збірка на голодуючих і народний податок, пер. Павліна Паянчковська (виказ прогол.) 41.75

33. **Бедфорд, Інд.** Д. Филипович на голодуючих 2.00

34. **Мекаду, Па.** Грек. кат. громада на голодуючих, пер. о. Й. Жук 10.00

35. **Клівленд, О.** Збірка з Січового свята в Екрон, О. на голодуючих, пер. Н. Козюк 12.67

36. **Ню Йорк, Н. Й.** Дан. Яворський на голодуючих 5.00

37. **Ембрідж, Па.** Р. Пристай на голодуючих 5.00

38. **Бофалло, Н. Й.** Гр. Гринда нар. под. і голодуючим 5.00

39. **Филаделфія, Па.** Бр. св. Володимира, від. У. Н. С. в Найставн, народ. под., пересл. С. Слободян 7.75
(Зложили: П. Котило $3, С. Крайник $1.25, В. Шийка, І. Захарко по $1; С. Слободян, С. Оріховський, Д. Мицюк по 50 ц.)

40. **Менчестер, Н. Г.** Збірка на голодуючих, пер. Ю. Датків 29.32
(В церкві св. Покрови зібр. $8.82, Читальна Просвіти $16, $4.50 народний податок).

41. **Трентон, Н. Дж.** Народний податок, пер. П. Стадник 2.00
(Зложили: М. Дідун, Анна Дідун, П. Стадник, Г. Цимбала по 50 ц.).

42. **Бостон Месс.** Петро Рудий на голодуючих 2.00

43. Розпродаж карток 15

Загальний прихід за липень $1,890.64
З пер. за міс. червень 174.36

Разом $2,065.00

Обєднання Укр. Організацій.

Тепер кождий Українець буде мати свою бібліотеку!

ЧИТАЙТЕ!

Се вже неоспоримий факт, що читанне книжок не тільки хосенне для чоловіка тому, що чоловік набирає розуму і широкого погляду на світ, але воно підносить чоловіка високо понад рівень буденного життя. Чоловік в одній хвилі може переноситись без труду і клопоту і видатків з автором (писменником) в ріжні краї; може приглядатись, не виходивши з хати, як виглядає край і життє людий, котрі тисячі миль далеко від нього живуть. Може плакати і радуватись разом із людьми, про котрих життє він в книжці читає. Може заглянути глибоко в душу тих людий, про котрих в книжці пишеться. Одним словом, добра книжка се найкрасша забава, найкрасший товариш людського життя, найкрасший засіб до ушляхотнення чоловіка.

Цивілізація і поступ світа розпочались доперва тоді, коли вигадано писмо, і колиб не було писма, а ще більше колиб не було друку, світ навіки позістав би диким, не цивілізованим, бо все, що чоловік видумав, все, що чоловік нового придбав, — се він списав у книжках і передав потомности.

Отжеж, як бачите, книжка се найбільший засіб цивілізації. Тож кождий, чи малий чи великий, чи мущина чи женщина, повинен черпати цілюще добро повною жменею із сеї керниці цивілізації, як се роблять всі другі культурні народи.

Книгарня Свободи, котра є власностю У. Н. Союза, продає здавна українські книжки, головним чином задля ширення просвіти і знання, бо яко національна, культурна установа вона не має на меті бизнесу тільки культурну місію.

В останніх роках книгарня Свободи придбала з Европи найкрасші твори наших давніх і теперішніх писменників.

Їх твори повинні бути в кождій українській хаті, бо в культурних людий в кождій хаті повинна бути **бодай маленька рідна бібліотека.**

Що може Українець або Українка говорити про культурний скарб своеї рідної нації, коли в їх хаті нема ані знаку тої культури? Ані одніської красшої української книжки?

Таж прецінь від часу до часу до хати прийдуть сусіди, знакомі, або сторонні і спитаються: Де Ваші українські книжки? Чи Ви час від часу вечерами не перечитуєте собі і дітям українських книжок?

Щоб сій недостачі зарадити, постановила книгарня Свободи **піти на зустріч читачам Свободи і членам Свободи і отсим розписує**

НЕБУВАЛУ ДОСІ ПРОДАЖ КНИЖОК З ПРЕМІЯМИ.

Беремо так, що кождий читач Свободи або член У. Н. Союза купує або може купити українських книжок **за 2 доляри річно.**

Се видаток **для себе,** для свого духового скарбу, раз у рік, невеликий.

10,000 Українців може тільки видати у рік, а колиб вони видали ту маленьку суму **всі разом,** то книгарня Свободи дістала-б разом значнійшу суму гроша, за яку придбала-б нових книжок з Европи, а також видала би тут чимало гарних, хосенних і дуже потрібних для американських Українців книжок.

Все те можливо зробити і то в скорому часі, як лиш буде **охота** у кождого з нас сею справою дійсно і то зараз заінтересуватись, а не відкладати на завтра, а із завтра на позавтра і т. д.

Книгарня Свободи хоче сю акцію улекшити і щоб загал до неї заохотити, **признає купуючим книжки великі премії.**

І так:

Хто пришле $1.00, має право вибрати собі книжок

за	**$1.25;**
2 за	**$2.50;**
3 за	**$3.75;**
4 за	**$5.00;**
5 за	**$6.25;**

До премій не входять шкільні книжки як: Букварі, читанки II. кляси і III. кляси.

Хто пришле гроший більше, має розмірно таксамо право дістати книжок вартости більше процентово.

Тож просимо часу не гаїти, а спішитись, поки є сі премії в силі.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

За стараннем тутейшого Комітету Несення Помочі Рідній Школі в Галичині переведено другу збірку сього року, на котру зложили слідуючі:

По одному долярови:

Василь Ференц, Василь Поцілуйко, Василь Чучман, Ігнатій Бабак, Юліян Варшона, Іван Михальчишин, Павло Кожух, Кость Гнип; по 50 цнт.: Василь Перец, Василь Труфим, Василь Пиндик, Василь Міхалюк, Василь Пушкар, Іван Малюкевіч, Іван Макаровський, Данило Бодак, Дмитро Підлиський, Данило Митолінський, Йосиф Юркевич, Юрий Грицай, Николай Косован, Томко Вітковський, Томко Пушкар, Теодор Сюрко, Петро Лемішка, Григорій Медвідь, Михаїл Коропіта, Михаїл Ковальчук, Михаїл Тарнавський, Олекса Віньовський, Ігнатій Пастернак, Лев Горичун, Анна Гулик.

Разом $20.50 цнт.

З концерту ім. Тараса Шевченка $7.07; Юліян Варшона з читальні $7.44; Стефан Цюпка з попередної збірки $18.10; Теодор Сюрко $59.85; з мировання о. Іван Шуховський $2.15.

Разом всіх гроший єсть $115.11.

Дня 6. серпня 1925 вислано до Педагогічного Товариства у Львові $110.00 (оплата за пересилку $3.30, а за регістер 15 ц. Разом 113.45. В касі зісталось $1.66. Гроші призначено: $80.00 на Рідну Школу, $20.00 на Просвіту, $10 на Голодуючих.

КОМІТЕТ:
Юрій Грицай, предс.;
Николай Косован, кас.;
Данило Бодак, секр.

МІНЕАПОЛИС, МИНЕСОТА.

Протест проти акції Скршинського.

Місцеві Українці собі прилучилися до протесту других українських громад проти політичної й фінансової акції польського міністра Скршинського. Протест вислано на руки Політичного Інституту у Віліемставні, в Месечузетс, де Скршинський мав провадити свою акцію під маскою наукових викладів.

Яко протест проти сеї акції представника розбишацької польської держави минеапольські Українці післали таку телеграму до Інституту:

Minneapolis, Minn., July 30, 1925.

PRESIDENT DR. HARRY A. GARFIELD
Institute of Politics,
Williamstown, Mass.

HON. LIONEL CURTIS,
Institute of Politics,
Williamstown, Mass.

We the Ukrainians of the City of Minneapolis, Minnesota, protest against Mr. Alexander Skrzynski, minister of foreign affers, who will represent Polish democracy to American Poland under which the Ukrainian nation is oppressed. We Ukrainians protest against Polish administration that fills criminal institutions with political Ukrainian prisoners, against changing Ukrainian schools for Polish schools, Ukrainian churches into Polish parishes, and we protest against Polish rule which does not permit to build a Ukrainian university in Lemberg, against changing vital statistics from Greek-Catholic into Roman-Catholic. Poland conquered part of Ukrainia and White Russian territories and doubled her territory and population which she keeps in terror worse than Russian czarist used to, but we Ukrainians will never consent but overthrow it by nearest opportunity.

Mr. Alexander Skrzynski, who represents country which was created by Allies and Wilson, that country that threw dark spot on Wilson's clear plan, America should not welcome.

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE.
Nicholas Grubryn, 339 Harrison St. N. E.; **Marie Procay,** 1408 Grand St. N. E.

У відповідь на сю телеграму Українці дістали від Інституту отсего листа:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE,
Care of Mr. Nicolas Grubryn,
339 Harrison St. N. E.,
Minneapolis, Minn.

Gentlemen:

Replying to your telegram, just received, I beg to say that the Institute of Politics invites lecturers without in any way committing itself to the acceptance o the views presented. Comments such as are contained in your telegram are presented to the Round-table leaders dealing with the subject and the views weighed and discussed with other data bearing upon the topic. This course will be followed with your telegram.

Very truly yours,
H. A. Garfield.

Кромі сього минеапольські Українці постаралися, що протест їх був поміщений в цілости в місцевих американських газетах Минеаполис Трибюн та Минеаполис Джорнел (з дня 6. серпня).

Микола Ґрубрин.

Петро Чулий.

ДІД БОЧКАР.

(Малюнок з життя).

Хто не знає в Батурині і далеко в околицях її старого Бочкаря, найліпшого господаря на всю околицю.

Та він не такий вже богатий господар, має яких десятин шістьдесять землі, але зато господарство його знамените.

Корови-передойки (звуться „передойками," бо дають молока понад міру) кожна дає не менше двох відер молока в день. Свині, то все заводські, „з земських", так пудів по дванадцять вам. Вівці такі, що кордюки (хвости, з яких топлять сало) не встані носити, тому їм підвязують маленькі двохколески.

Та що й говорити про те, що має гарного Бочкарь у своїому господарстві, бо треба перелічити все.

Але за коней уже нічого говорити. Коні у Бочкаря о! то одна краса, чи вороні, чи сірі, чи гніді всі однаково височенні, стрункі, в яблоках степовики. Розкохані так, що аж вилискуються на сонці, а як підуть на повний мах, то не коні — вітер, зайця доганяють.

О! коней старий любив. Ще покійний його батько, один з останніх лицарів Запоріжжа, передав йому ту любов до коня.

Старий Бочкарь, як зобаче де коня, але дійсно коня, такого аргамака, що аж земля під ним двигтить, то покине все, любується конем, та оглядає з усіх боків і, коли кінь до продажу, то вже ніхто не купить опріч Бочкаря.

Так бувало й кажуть покупці, що коли Бочкарь накинув око на якого небудь коня, то вже й не сунься туди, тільки даремно ціну для старого набеш, бо нема такої ціни, яку він не заплатив би за доброго коня.

А як глядів старий за своїми кіньми. Сам забуде зїсти, забуде випити чарчину, яку теж любив, але не забуде й не пропусте пори, коли треба поратися біля коней: напувати їх, дати оброку, почистити або пустити на величезне подвіря коней „повибрикувати" трохи, побасувати.

Коней своїх прибірав в чудесні ремінні шати-шори, на яких кожна пряжка, кожна нюта горить бувало вичещеною мідью. Вуздечки оздоблені срібними налобниками з великими срібними кінськими головами, а підборіддя прикрашені довгими, довгими шовковими китицями, що спускаються аж до погруддя коней — так батько навчив його прибірати коней.

Навіть в роботі, коли коні йдуть в косарці, у сіялці чи у букарі, шори на них усі з доброго широкого ременю, густо намащені дьогтем, аби були мягкі та добре прирехтовані аби нігде найменьш не мулили коню. Латаних, або обдертих шор, Бочкар на свого коня не надіне, як не одягне й на себе старої чумарки йдучи до церкви.

Любив Бочкарь коней, але не меньше любив і їздити добре. Коли вже хто зачув гуркіт його кургона, то „Держись чортової матері — Бочкарь їде!" — так старий сам любив говорити.

— Коли я їду своїми аргамаками, то самі чорти звертають мені з дороги, а не то прості люде, — говорив під чаркою старий, вихвалюючи своїх коней. Тай кургон у нього був такий, що в день на верству дві, а в ніч, коли все тихо, то й на всі пять чути що Бочкарь їде. Тарілки на вісях зроблені з найкращої сталі-дулевини, з додатком по три карбованці срібла в кожну — аби дзвінкіші були тарілки. І вже коли їде Бочкарь то аж дзвонить від його кургона, бо й сниці й колеса й ящик зроблені з найтвердішого дерева, з дерева такого, що саме дзвонить — так говорили Батуряне про віз старого.

Кожної неділі старий одягав на себе найкращу сорочку, білу таку, що аж в очі ріже, вишиту, на дві половини на всі його велитенські груди. Рукави в неї широкі, широкі, вишиті в кінцях з торокою. Старий не носив сорочок з „манджетами", бо то мода занесена до нас, на вільні степи Запоріжжа, цвіркунами з гетьманщини — казав старий. Штани на ньому завжди були широкі, батьківського крою, з матнею до самої землі, а до церкви він одягав обовязково кольорові: сині, зелені, або темно-малинові, підперезані тонким, довжезним в 6 аршин оксамитовим поясом. Кольорову чумарку, або як сам старий любив говорити, „жупан", тільки в зимі одягав в рукави і підперезував, а то завжди накидав на плечі, або вдягав на один лівий рукав — так батько його привчив.

В день Святої Покрови старий Бочкарь, одягав батьківське запорожське вбрання й замісць своеї смушкової шапки надівав стару батьківську чорну з тонкої, такої кримської вовни, високу з червоним верхом, чоботи завжди у свято носив зі срібними підковами. Йшов до церкви, де ставав на клиросі і могутною своєю октавою підтягав хору та читав апостола.

А читав він апостола так, що люди з сусідного Прибиша приїздили в той день до Батурина у церкву — бо Бочкарь буде читати апостола — говорили.

Коли він стояв серед церкви і в могутніх грудий його громом лилися слова св. письма, він немовби ще більше випрямлявся у своєму височенному рості і ніби вилитий з криці стояв серед церкви старий, дебелий як дуб запорожський козак. Голос і вся постать його захоплювали своєю мужністю й красою всіх присутних у церкві: старих і малих. Здавалося, що це стоїть один з померших лицарів-отаманів і кличе встать з мертвих товаришів своїх, січовиків, аби воскресити минулу красу й славу Запоріжжа. Мерці не встають, але в цей час Бочкарь розбуджував у нащадків їх почуття гордости красою і славою своїх дідів та прадідів і кликав бути гідними їх. Тому то так люди слухали апостола, коли читав Бочкарь.

Після служби божої йшов до дому, жив біля церкви, запрягав своїх коней в кургани кожен з двома колисками брав двох попів і дяка-псаломщика і півчих та віз їх на старий цвинтар, де перед могилою свого батька правив велику панахиду по ньому і — всему його товариству славному лицарству зде лежащому — такий заповіт його батька, аби молячись за його душу, син молився і за душі товаришів — лицарів Запоріжжа.

По панахиді робив у себе дома поминки, на які збіралося більше сотні душ народу правнуків, внуків і синів, найближчих товаришів батька Бочкаря. Біля себе садив духовенство і старих своїх товаришів-ровесників, які приходили на поминки вдягнутими по „старовинному," чому здавалося, що приїхали січовики до села і їх почтують багатим, смашним обідом.

Старий Бочкарь раз на рік, в день найбільшого запорожського свята Святої Покрови, воскрешав в Батурині часи старого Запоріжжа — так заповідав йому батько.

Десь над вечер запрягав найкращих коней і їхав сам в степ „провітрюватися," У степу звертав з дороги і виїздив на високу, високу Шпакову могилу, любувався заходом сонця, мріючи старими вільними часами і вже пізно у вечері вертав до дому.

До всього того старий Бочкарь мав знаменитий гумор.

Одного дня, десь по жнивах, одвіз старий до найблизчої пристані збіжжа. Там трохи підгуляв і над вечір вертає до дому.

Через Батурину йде широкий цілях, по обобіч якого стоять хати і роблять так звану „Широку вулицю." Там, біля Управи у празник і в будден над вечір збіраються найповажніщі Батуряне, аби викурити по добрій люльці та перекинутись одним, другим добрим словом.

В той день зібралося десятка з два людей. Сидять собі, говорять про ті, про инші справи, аж гульк, на вїзді в Батурину з гори, де спускаючись треба гальмувати колеса, повним ходом вороні коні несуть діда Бочкаря. Не встигли й опамятатись, як чують з початку голос Бочкаря, а потім бачуть його самого, що лежить лівим боком на соломі у полудрабках і погрожуючи батогом на коней кричить: Ееeex, вороні!

Спробували спинити коней. Вони, трохи спинившись, шарахнулись в бік. Зачепився віз сницями за один камінний стовбик, що був вбитий під Управою, стельвага лопнула і коні вирвали дишель та понеслись далі, а старий Бочкарь вилетів наперед з полудрабків, перекинувся разів зо два через голову і поки підбігли до нього, він сам схопився швиденько на ноги і держачись рукою за бік, якось ніяково дивився на своїх навколо.

Нарешті, ніби опамятавшись, обвів ще раз усіх веселими очима, голосно в гумористичному тоні промовив:

— Гей! Цілий день шукав, де б кої чесної громади спинився! Бігме спинився! Біля самісінької честної громади спинився!

Всі зареготали. Бочкарь вийшов переможцем з свого ніякового стану та розвеселив і пошанував свою громаду, бо так батько його навчив.

Це також те, що не тільки батько передав йому в спадщину, але це одна з рис, витворена старим Запорожжам, що переходячи до нащадків, вяже їх з ними, вяже з прекрасним минулим.

Таким то був і не лише один старий Бочкарь.

ЧАС УЖЕ РАЗ ПІЗНАТИ.

Живучи серед нюйорських Українців, я пізнав, що богато з них ще й по нині називають себе по англійськи не Україніен, але Рутініен. З неодним я й сперачався, пробуючи його намовити, що всім буде найкраще називатися одною національною назвою. Коли вживати одної, то певно й чужинці будуть нас кликати одною, а не двома, і будуть нас уважати за свідомий народ і одноцілий.

Колиж ходить уже о вибір межи назвою Україніен а Рутеніен, то здається й сумніву нема, що треба називатися Україніен вже хочби тому, що ся назва Американцям тепер хоч куди більша відома, як Рутініен. Україна теж відома, а що се таке Рутінія, сього й найбільший вчений в Америці не скаже. Як скажете йому, що ви Рутеніен, то він спитає: „Вот де гел із дет?"

Отже час нашим людям пізнати, що треба себе кликати перед чужими лишень Українцем.

А. Никорчук.

ДОПИСІ.

ВУДЛОН, ПА.

Українська вистава.

І знову мав я щасте бути на народнім торжестві. Коли трудом недавно сюди прибувшого дяко-учителя відбулось у нас друге представленне. Буде тому не більше два місяці, як в маю відбулось перше представленне: „Ох не люби двох", а на котрім не був я учасником, а то через людські язики, котрі все говорили, що закурені кадилом не годні дати жадного представлення ані відчиту і таке подібне. Минулого тижня загостив я був до Вудлон. То було в неділю, дня 26. липня. Отже загостив я там до маленької церковці св. Ап. Петра і Павла, та думаю, дещо вчую. Коли я вступив до церкви, а то була вечірня, то якраз трафив я на слова, котрі виголосив священик, там прибувший, з Амбриджу о. декан Ортинський, котрий каже, що нині у вечір о годині осмій має відбутись представленне: „Євдоха Свекруха". Отже каже, прийдіть всі на польську галю, бо своєї ще не маємо. Задумав вже і я піти та подивитись, що то Українці з Вудлон докажуть. Чи справді вони вже покинули твердий сон, який був у них від початку, коли наша еміґрація тут поселилась. У тім прийшло мені на гадку, що недавно знаходив я згадку в часописі Свобода, що деякі з громадян улаштували у себе пікнік, з чого увесь дохід призначили для голодуючих і вислали до Обєднання до пересилки. Коли прибув я на галю, було 30 мін. по осмій. Хотяй вечір був горячий, але за то народу було повно. За хвилю піднеслась куртина. Я побачив на сцені огород з кирницею побіч него, і з журавлем, котрий пригадав мені старий край. В городі невістка з рискалем в руках, котрої ролю відгравала п. Рекрут, а за стару Євдоху була п-ні А. Шпук. Вони вивязались зі своїх роль дуже добре. І моглиб піддатись критиці нюйорської публики. Відтак увійшов старушок, котрого ролю грав доб. Михайлюк. Як пічнуть розмовляти, і сваритись, а все до складу, що аж серцю було любо. Роля старушка по артистичному була віддана. За хвилю прийшли жінки з коромеслом до кирниці по воду. Їх ролі грали пп. Корнецька і п. Фетюшак. Вони вивязались зі своїх роль дуже добре. А вже найліпше здивувала мене молодіж, котра появилась на сцені. Се хлопці з косами, котрих ролі грали Н. Шпук і М. Шпук. Дівчата з граблями і вилами ідучи до сіна, чарували публику своїм співом. Ролі мали С. Подоля і М. Книжик. Вони всі четверо пригадували публиці колишній час у старім краю. Кождий бажав сей настрій переживати як найдовше, коли се якраз, було лише короткою появою. А публика нагороджувала їх своїми грімкими оплесками. Ролю Олени відіграла п. Вітушинська бездоганно. А щодо ролі війта, котру грав п. Ревт, і ролі свата, котру відігравав п. Книшик, як на робітників вона була бездоганною. Ролю Івана відіграв п. П. Ляхович дуже добре. Ю. Корнецька в ролі 5-літної дівчини Маруні також вивязалась добре. А щодо заховання публики то добре було, що хоть ніхто не курив, а що до дітий то їм належалоб-ся всипати спору дозу докорів за їх крикливе поведенне. Ліпше було-б, щоб дітий без родичів до галі не пустити. Усім аматорам сього представлення належиться щира подяка, що так красно віддали свої ролі. Також належиться сердечна та щира подяка тамошньому дяко-учителеви, бо він поклав немало труду у горячий сезон. Таке представленне здалобися що місяця. Дай Боже до побачення на будуче в ще ліпшім настрою.

Гість.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Отворенне Українського Парку.

Заповіджене на день 9-го серпня свято отворення Українського Парку і Павільону відбулось надзвичайно гарно. Сейчас по обіді маси народа так і зачали напливати з усіх усюдів і вже точно о годині пів до другої уставлялись ряди. Банда Братства св. Володимира, скріплена пару музикантами з Пасейку, під проводом професора Бендеса приґравала українські і американські марші. За бандою слідувало Тов. Боян; дальше діти, з них богато в народних строях; жіночі товариства; Бр. Св. Михаїла, від. 213 У. Н. Союза з Байон, Н. Дж., з котрою прибуло потягом около сотні козарлюгів; Бр. Св. Володимира, **відділ 65** У. Н. Союза; Бр. Св. Михаїла, від. 142 У. Н. С.; часть членів Запорожської Січи, від. 3. У. Н. Союза; члени тов. Згода, від. 294 У. Н. Союза, з Ровей, Н. Дж. Була теж частина членів тов. Запорожської Січи, від. 234 У. Н. Союза; вкінці похід замикали члени Української Горожанської Громади. В поході взяло участь понад тисячу учасників. Вирушивши від церкви св. Володимира, вони перейшли на Бровд ул., відтак на Вашинґтон ул., замешкалу Українцями а відтак через полудневу часть міста до парку.

Був се чудовий вид, коли кільканайцять блоків заняли карні чвірки. Прапори американські і українські повівають у воздусі. В руках кождого учасника прапорець, американський або український. На лиці кождого слідно радість і вдоволенне. Всі відчували, що на них звернені очи тисячів Американців, які приглядались походови з домів і автів, яких стримувала поліція, асистуюча походови. Не було в поході лишень прегарно вишитого січового прапора, але члени Січи стидалися, що вони дозволили своїм лідерам на мітинґу довбінкою заглушити внесення, щоби й Січ взяла повну участь у поході.

Павільон заповнений по береги. На сцені уставився хор Тов. Боян під проводом свого деріґента п. Стефана Грабара. Концерт почався відспіваннем гимнів, американського й українського.

На сцену виходить місцевий парох о. Максим Кінаш на вступне слово.

Не з бути і не з добра, — говорив бесідник, — покидали наші люди свою батьківщину і йшли в світ за море. Плачем і сльозами пращався наш чоловік з рідною землею. Йому здавалося, що він поповняв злочин, покидаючи своє родиме село, тому в церкві перед святими оправдувався, чому вибирається в світ за очи.

Кождий з нас покидаючи рідну стріху, покидав в тій гадці, що іде до Америки **не на сталий побут,** але на зарібки. І такими „зарібщанами" ми були довгі літа, і такими „зарібщанами" остаємо до нинін. Вже кільканайцять літ минуло, а деякі з нас ще жиють надією на поворот. В тій надії може й життє скінчуть, і свої кости зложуть не на рідній землі. Вже й молоде покоління виросло, а ми і дальше остаємо **перелетними птицями.** Жиємо з дня на день і не дивимося в будучність, не застановляємося, що станеся з нашими дітьми? За 25 літ старих еміґрантів не стане, а укр. молодіж — винародовиться, безповоротно пропаде для української нації. А ми політикуємо! Сваримося за партії, уряджуємо бурливі мітінґи, жремося по ґазетах і на тім кінчиться вся наша народна робота. Що найбільше зберемо з тяжкою бідою пару долярів на рідний край і здається нам, що ми вже страх великі патріоти. Тимчасом, сего всего за мало! Правда, що нашим святим обовязком є ратувати старий край і давати поміч доки буде треба, але ми мусимо щось подумати і про себе самих. Ми мусимо молоде поколінне придержати при українській народности і зберегти в його серцях любов до свого рідного. Вони мають бути добрими американськими горожанами, але при тім також і щирими Українцями. Америка має то в собі, що скорше чи пізнійше замериканізуються всі чужі народности. Не годні проти американізації встоятися другі народности, то не устоються й Українці. Така доля постигне наших внуків і правнуків. Розходиться о се, щоби той процес відсунути як можна на пізнійше. Ніхто не бажає собі смерти зараз, ратуеся перед нею як може, і хоть знає, що смерть напевно прийде, але най приходить за 50 літ а не нині. А ратунок перед народньою смертю є оден: **Жити своїм життем навіть на чужині.** Мати свою церков, свою вечірну школу, свою читальню, своє місце на забави, свою галю до танців, свій город, свій парк. Нехай молодіж наша забавляється під оком родичів, нехай сходяться старі і молоді разом, нехай почує молоде поколінне свою мову, свою пісню, свою музику, а тоді і до 4 покоління буде держатися своєї народности. І хоть Шевченка або Франка буде воліти писати в анґлійськім переводі, але задержить свою народність і бодай будуть знати, яких вони батьків діти.

І тому набуттє українського парку на забави є великим кроком наперед в народній роботі на користь тутейшої української громади, вельми патріотичним ділом.

Нинішне торжество отворення власного парку повинно бути памятною і радісною хвилею для тутешних і дооколичних громадян, повинно піднести на дусі нас всіх, й дати товчок до дальшої праці в тім напрямі.

Честь і слава людям доброї волі. Честь і слава ініціяторам, що впали на ту щасливу гадку і дали почин до так славного діла. Дай Боже, щоби в тім парку гомоніла українська мова, лунала українська пісня, розносилася українька музика. Дай Боже, щоби се місце було осередком українського життя, щоби було тою рідною хатою, в котрій має зберіґатися своя **правда,** своя **сила** і своя **воля.**

В заступництві майора міста Елизабет, промовляє п. Мейген, секретар податкової комісії, ґратулюючи Українцям такого гарного здобутку як отсей парк і павільон, та заохочуючи всіх, щоби ставали в ряди горожан Зл. Держав. Бесідник пригадує, що Америка помагала другим націям до здобуття незалежности, і впевняє, що вона поможе й Українцям.

Слідуючим бесідником був п. Теодор Грицей, головний предсідатель У. Н. Союза. Подякувавши за запрошенне на урочистість отворення може першого українського парку в Злучених Державах, бесідник вказував на конечність орґанізації еміґрації в наших запомогових орґанізаціях, горожанських товариствах, а також і предприємствах бізнесових. Нашою цілею є і мусить бути будувати, а не руйнувати. Досить вже руїни на тамтій стороні океану, де хижі звірі в в людськім тілі шарпають живе тіло українського народу. На волі тут, плекаймо і виховуймо здорове гарне патріотичне поколінне, яке не забуде „що в своїй хаті своя правда і сила і воля".

Дальшим бесідником був др. Велш, представник демократичного клюбу міста Елизабет, відомий серед нашої кольонії яко лікар, а тепер кандидат до міської ради Елизабету. Він вказував, чому і лікарі повинні брати участь в політичнім життю, творити красше життє і дбати за розвій міста дорогою корисних ухвал всего громадянства.

Тов. Боян знова співає українські пісні. По них складає привіт п. Лев Бачинський, предсідатель бр. св. Михаїла з Бейон, Н. Дж. Тішучись здобутками Українців міста Елизабету, бесідник взивав всіх громадян, щоби не лишали самих провідників в тяжкій праці, а помагали по змозі сил. Як удасться гарна праця одній громаді, то се буде заохотою і гідним примірам для другої громади. В імени свого братства бесідник складає святочний дар в сумі $25.00, желаючи громадянам найкращих успіхів в дальшім викінченню парку і скорої сплати довгів.

З одушевлення слухачів видно було, що всі бесідники вивязались зі свого завдання як найкраще. Святочні гості заслугують на повне признанне, бо як в поході, так і на галі, помимо стиску, вислухали промов із повним заінтересованнем. Кожду промову надгороджено оваційними оплесками. Всі бесіди були короткі, глубоко обдумані і річеві. Проводив походом і святом на галі п. Роман Слободян, котрий і представляв публиці кождого бесідника.

На повне признанне заслугує тов. Боян і тогож діріґент за чисельну участь в поході і гарне викінченне пісень на сцені, а неменче й банда Братства Св. Володимира під проводом професора Бендеса за пригриванне в поході й на галі. На святі явилось много гостий з околиці, як з Джерзи Сіти, Бейон, Картерет, Нюарку та Ню Йорку. Помагали до звеличання свята п. Теодозій Каськів, із членами свого хору, п. Андрій Ґела, п. Дмитро Штогрин з Філядельфії, Па., п. Ядловський, Кирчів, п. Лавришко і др. З урядників міста Лінденy явились члени мійської ради, судія, шеф поліції і прочі, які складали свої ґратуляції на руки п. Василя Левчика, голови Української Горожанської Громадя.

Під вечір пустився уливний дощ, але всі присутні забавлялись до пізного вечера, бо галя в парку забудована так, що се цілком нікому не псуло гумору.

Учасник.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На будову Українського Дому в Збаражі.

Як лише появилась вістка в українських ґазетах в Америці, що в Збаражі відбулась 13. червня величава українська маніфестація, в котрій взяло участь „десять тисяч" селян при вмурованню й посвяченню угольного камення під величаву українську хату в Збаражі, та потішаюча вістка не прогомоніла на марне, єї зрозуміли Збаражчане в Нюарку, Н. Дж., і вислали дня 28. липня 1925 р. $200 на адресу касієрки Олени Білинської в Збаражі.

При сій нагоді товариство Збаражчан в кождій місцевосзиває всіх Збаражчан в Америці до основання товариств Збаяражчан в кождій місцевости, і без проволоки перевести збірку, а зібрані жертви якнайскорше вислати до Збаража.

Робота коло будови в повнім русі. 1500 кубічних метрів землі викопано і вивезено. 38 стосів каміння вмуровано в фундамент, тепер вже будують стіни.

Біда лиш що як в Збаражі пущено в рух роботу коло будови, то в той час Збаражчане в Америці сплять сном блаженних і наче бойкотують начате діло і як так далі будем спали то робота коло будови припинитьяс, нам на сором, а ворогам на потіху.

Чому забули за сей повіт поступовці й соціялісти, радикали й праві? Попи наші, католицькі й православні, всі дотепер глухі на дотеперішні кличі.

Тепер, як будова почалась, поміч потрібна чим скорше.

Ще раз кличемо: Не зволікайте! Шліть поміч зараз! Бо хто зараз дає, два рази дає.

Товариство Збаражчан в Нюарку, Н. Дж.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Отсим повідомляється членів і членкинь Тов. Укр. Січ, від. 170, що місячні збори відбудуться в пятницю, 14-го серпня, під ч. 72 Morris St. Початок точно о год. 7.30 вечером. Проситься усіх членів і членкинь прибути. — И. Б—й, ф. секр.